sklypas priklausė katalikų bažnyčiai. Jame gyveno vargonininkas ir zakristijonas.

Plotas 5 (47 m²) kastas lietaus nuotėkų trasoje, kuri turėjo eiti nuo J. Radvilos gatvės į Biržų tvirtovės R griovį. Sienelių sluoksniai parodė, kad iki 1,4–1,5 m gylio sluoksniai supiltiniai. 22–26 metruose, ant šlaito, išryškėjo supilto pylimo sluoksniai, o po jais, 1,9 m gylyje, atsidengė 2 m pločio ir 2 m storio šlaito sutvirtinimas iš molio ir akmenų. Griovos dugne, lygioje ir sausoje vietoje iškastas šurfas 17 parodė, kad dumblo sluoksnis siekia 40 cm.

Ligoninės gatvės 27 metre 1,8 m gylyje rastas 1 m pločio ir 30 cm storio mūro fragmentas. Nuo jo į P apie 8 m ilgio atkarpoje (iki 33 metro) 1,8 m gylyje išryškėjo tamsi žemė. Šis tamsus žemės ruožas yra ties tvirtovės griovos R bastionu. Panašiai šioje vietoje 1662 m. T. Spinovskio Biržų miesto projektiniame plane pažymėtas pylimas.

Galutines šios teritorijos tyrimų išvadas bus galima padaryti, kai bus baigti archeologiniai tyrimai Nepriklausomybės aikštėje.

INVESTIGATIONS OF THE OLD TOWN OF BIRŽAI

In 2005 the BKMS performed archaeological investigations at 4 sites in Biržai. At the J. Radvilos Str. 2 (in the presbytery of the Catholic church) 94 m² were investigated. Two burials of the 17th century, foundation fragments and log remains were discovered. At the J. Basanavičiaus Str. an area of 4.5 m² was investigated; foundation remains and a signet ring (Fig. LII) of the middle or the 3rd quarter of the 18th century were found. In the block located at the crossing of the Rotušės and Birutės Str. (in the sports school territory) the first Biržai manor was searched. An area of 17.5 m² was investigated; fragments of the 16th century pottery and stove-tiles were found. At the Nepriklausomybės Sq. an area of 163 m² was investigated; the 16th – 17th century cultural layer containing archaeological artefacts (Fig. 83–85) and stone pavements, as well as building foundations of the late 19th – early 20th century were discovered.

JONIŠKIS

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI JONIŠKIO MIESTE

Rėda NEMICKIENĖ, Algimantas MERKEVIČIUS

2005 m. rugsėjo–spalio mėnesiais Joniškio mieste, Mažojoje gatvėje vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai penkiose vandentiekio ir kanalizacijos trasų vietose. Jos yra centrinėje miesto dalyje, į V nuo miesto aikštės. Bendras tirtų trasų ilgis – apie 115 m, plotis – nuo 0,70 iki 1 m, projektinis gylis – nuo 1,1 iki 1,6 m.

Žvalgomieji archeologiniai tyrimai vykdyti keliais etapais. Pirmiausia tirti šurfai suprojektuotų trasų vietose. Taip nustatyti atskirų laikotarpių kultūrinio sluoksnio horizontai. Vėliau viršutinis griuvenų sluoksnis (apie 50–70 cm storio) nuimtas mechanizuotai, o po juo esantis archeologinis sluoksnis tirtas.

Trasų vietose ištirta 11 šurfų. Dauguma jų buvo 1x1 m dydžio. Iš viso ištirtų šurfų plotas sudaro 12,43 m². Bendras ištirtų trasų plo-

tas – 108 m². Trasose pagal radinius ir stratigrafiją galima išskirti dviejų kultūrinių sluoksnių horizontus. Vienas iš jų – vėlyvas griuvenų sluoksnis, datuojamas XX a. Kitas archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis visose trasose prasidėjo apie 60–100 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, jis datuojamas XVI a. pabaiga – XIX a.

Didžioji dalis radinių (išskyrus trasą 1) – tradicinė kaimo keramika. Tyrimų metu aptikti 148 buitinės keramikos vienetai. Buitinės keramikos kolekcija datuojama XVI a. pabaiga (II puse ?) – XIX a. Apie 88% keramikos galima priskirti kaimo (tradicinei) keramikai. Šią radinių grupę sudaro neglazūruotų, gamintų juostiniu būdu puodų ir 1 dubens fragmentai. Dauguma šių indų – prastai apžiesti, su ryškiais lipdymo pėdsakais, išlikusios molio juostų jungimo žymės. Molio masėje yra smėlio, smulkiai grūsto akmens, žėručio priemaišų. Indai degti oksidacinėje aplinkoje. Dauguma jų nepuošti (dvi šukės su archajišku bangelės motyvu).

Apie 3% keramikos (5 vienetai – 2 ąsočių fragmentai ir 3 puodų) išdegta redukcinėje aplinkoje. Indai apžiesti (1 vienetas su lipdymo pėdsakais) arba žiesti, molio masė su smulkaus smėlio, žėručio priemaišomis. Šią radinių grupę galima priskirti viduramžių miestietiškai keramikai. Aptikti keramikos fragmentai datuojami XVI a. pabaiga.

Likusi keramika datuojama XVII–XIX a. Tai žiestų glazūruotų indų šukės.

Trasoje 1, kuri buvo Mažosios gatvės Š dalyje, apie 1 m gylyje nuo žemės paviršiaus surastas 2,8x1,3 m dydžio krosnies Š pakraštys (šurfas 1 ir jo aplinka). Čia buvo aptikti 95 plokštinių ir 1861 indo pavidalo koklių fragmentai. Dauguma jų smulkiai suskilę. Didžioji dalis plokštinių koklių ornamentuoti 4

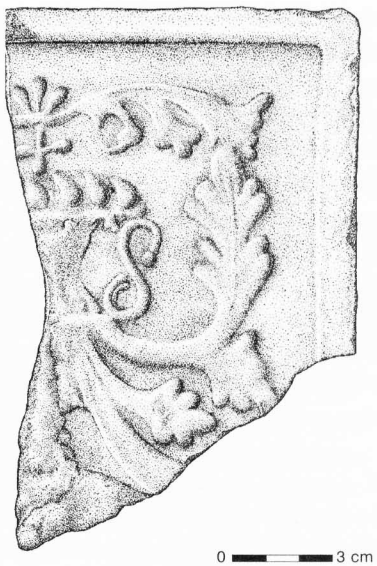

86 pav. Plokštinio koklio dalis (trasa 1, šurfas 1). *I. Maciukaitės pieš.*
Fig. 86. A flat stove-tile fragment (route 1, test pit 1).

įgaubtų kvadratų motyvu. Taip pat pasitaikė puoštų augaliniu motyvu (86, LIV pav.). Minėtoje trasos vietoje, po maždaug 1 m storio griuvenų sluoksniu atsidengė apie 90 cm storio kultūrinis sluoksnis. Pagal aptiktus koklių fragmentus jis datuojamas XVII a.

Trasos 5 centrinėje dalyje, kuri suprojektuota nuo trasos 1 į Miesto aikštės namą 13–15, surastas apie 6,9 m ilgio akmenų grindinys (LIII pav.). Jis atsidengė po griuvenų sluoksniu apie 85–110 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Grindinys sukrautas iš smulkiagrūdžių apie 14x11x10, 10x12 cm ir panašaus dydžio akmenų, sudėtų gana glaudžiai vienas šalia kito. Į Š nuo šios struktūros, apie 4,5 m ilgio atkarpoje sluoksniai perkasti anksčiau, tiesiant šiluminę trasą. Tada, ko gero, ir buvo

suardyta trasos Š dalyje esanti grindinio dalis. P dalyje grindinio PV kraštas taip pat nuardytas. Grindinio sluoksnyje surasta tik vienintelė keramikos šukė, kurią galima datuoti XVII–XVIII a.

2001 m. Ernestas Vasiliauskas vykdė žvalgomuosius tyrimus Miesto a. 15–17, kur buvo aptikta XVII a. datuojama akmenų grindinio dalis *(žr. ATL 2001 metais,* V., 2002, p. 226). 2005 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu grindinys užfiksuotas. Jis neardytas, kadangi darbams netrukdė, vamzdžiai pakloti ant jo.

ARCHAEOLOGICAL SURVEY IN THE CITY OF JONIŠKIS

In 2005 in the Mažoji Str. of the city of Joniškis archaeological surveys of 5 water and sewage pipe-routes were performed. The routes were located in the central part of the city, W from the city square. 11 test pits were excavated on the paths of the routes; most of them with the dimensions of 1x1 m. The total area of the test pits excavated made 12.43 m^2. The total area of the routes investigated made 108 m^2. According to the finds (Fig. 86, LIV) and stratigraphic data two cultural level horizons were identifiable in the routes. The first horizon was presented by the recent destruction layer dating to the 20th century. The second archaeologically valuable cultural layer horizon established in all of the routes starting at the depth of 60–100 cm from the present ground level dated to the late 16th – 19th century (Fig. LIII).

TYRINĖJIMAI JONIŠKIO MIESTE

Ernestas VASILIAUSKAS

2005 m. Joniškyje atlikti nedidelės apimties archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai ir archeologiniai tyrinėjimai dviejose miesto vietose: Žemaičių g. 9 (ištirtas bendras 8,8 m^2 plotas) ir Žagarės g. 2 (ištirtas bendras 19 m^2 plotas). Buvo iškasti 2 šurfai, stebėtos kasamos trasos vandentiekiui ir kanalizacijai. Iš viso 2005 m. Joniškio mieste ištirtas bendras 27,8 m^2 plotas.

Tęsti tyrinėjimai ***Žemaičių g. 9*** (stebėta kasama tiesiamos kanalizacijos trasa (4,6 m ilgio ir 0,5 m pločio trasa 1 palei pastato PV sieną, ir 13 m ilgio, 0,5 m pločio trasa 2)) papildė 2004 m. tyrinėjimų duomenis (JIKM, vad. E. Vasiliauskas) – į P nuo pastato rasti tik XVIII a. viduriu – XIX a. datuojami kultūriniai sluoksniai su panašiais radiniais kaip ir 2004 m.: XVII a. žiesta redukcine profiliuotais kakleliais (briaunoje yra griovelis), XVIII a. vidurio – XIX a. oksidacine glazūruota ir neglazūruota (panaši rasta šurfuose 3, 7, 9, 10–13 (2004 m.)) (LIV pav.), XIX a. fajanso keramika, XVII a. puodyninių, XVIII a. antrosios pusės frontalių (dekoruoti rokoko stiliaus ornamentu ir dengti juoda glazūra), karnizinių (dekoruoti augaliniais ornamentais, dengti ruda glazūra) koklių fragmentais, gyvūnų kaulais, šlaku, molio tinku. Jų metu patikrinta ir akmens su smailiadugniu dubeniu aplinka (2004 m., Š 12) – rasti tik XVIII a. pabaigos – XIX a. kultūriniai sluoksniai.

108–115 cm gylyje, 2,1–4,9 metruose išryškėjo duobės kontūrai. Jos turinį sudarė juodos žemės, maišytos su moliu. Jame buvo

LIII pav. Akmenų grindinio dalis (Joniškis, Mažoji g., šurfas 8). *A. Merkevičiaus nuotr.*
Fig. LIII. A stone pavement fragment (test pit 8 in Joniškis, Mažoji Str.).